

Әсел ӘБИЛМАНСУР, *Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің 1 курс магистранты, Алматы қ., Қазақстан, Asselabilmansur5@gmail.com, 8 771 237 77 99*

ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС ФОРМАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ

Бұл мақалада дәстүрлі емес оқыту әдістері оқушылардың білімі мен білімділік деңгейінің жақсаруына әкелетіндігі қарастырылады. Шет тілін оқытудың заманауи әдіс- тәсілдеріне анықтама берілген. Дәстүрлі емес оқыту әдістерін қолдану, сабақта танымдық іс- әрекеттің активтенуіне жетелейді, білімді байытады, бір жүйеге келтіреді және бекітеді. Ең бастысы алған білімді практикалық жолда қолдануға ықпал етеді. Сонымен қатар, дәстүрлі емес сабақ технологияларына мәлімет берілген. Инновациялық педагогикалық технологиялар - дәстүрлі емес технологиялар жаңа ақпараттық технологиялардың пайда болуына байланысты дайындалған тренингтер, оқытудың жаңа әдістері мен тәсілдеріне анықтамалар беріледі. Соның ішінде экскурсия, сұхбат сабағы, жоба, ойын, музыкалық сабақ түрлеріне тоқталдық. Қазіргі уақытта шет тілін оқытудың мәселесі бойынша оқытушы мен білім алушы арасындағы байланысты жақсарту мәселелері қарастырылған.

Түйінді сөздер: дәстүрлі емес, субъект, экскурсия, эссе, пікірталас сабақ, сабақ экскурсия, сұхбат сабағы.

Асель АБИЛЬМАНСУР, *Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, Asselabilmansur5@gmail.com, 8 771 237 77 99*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕТРАДИЦИОННЫХ ФОРМ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

В этой статье обсуждается, как нетрадиционные методы обучения могут улучшить знания и навыки учащихся. Описание и определение современных методик обучения иностранному языку. Использование нетрадиционных методов обучения приводит к активизации познавательной деятельности на уроках. Обогащает, систематизирует и закрепляет знания. Главное - применить полученные знания на практике. Была предоставлена информация о нетрадиционных технологиях обучения. Инновационные педагогические технологии - нетрадиционные технологии. Тренинги разработаны в связи с появлением новых информационных технологий, определения новых методов и подходов к обучению. В частности, мы говорили об экскурсиях, интервью, проектах, играх, уроках музыки. В настоящее время рассматриваются вопросы улучшения взаимоотношений преподавателя и ученика в сфере обучения иностранным языкам.

Ключевые слова: нетрадиционный, предмет, экскурсия, эссе, дискуссионный урок, экскурсионный урок, интервью-урок.

Assel ABILMANSUR, *Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Almaty, Kazakhstan, Asselabilmansur5@gmail.com, 8 771 237 77 99*

USING THE NON-TRADITIONAL FORMS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

This article discusses how non-traditional teaching methods can improve students' knowledge and skills. Description and definition of modern methods of teaching a foreign language. The use of non-traditional teaching methods leads to the activation of cognitive activity in the classroom. Enriches, systematizes, and consolidates knowledge. The main thing is to apply the acquired knowledge in practice. Information was provided on non-traditional lesson technologies. Innovative pedagogical technologies - non-traditional technologies. Trainings developed in connection with the emergence of new information technologies, definitions of new methods and approaches to teaching. In particular, we talked about excursions, interviews, projects, games, music lessons. Currently, the issues of improving the relationship between teacher and student in the field of foreign language teaching are considered.

Keywords: non-traditional, subject, excursion, essay, discussion lesson, lesson excursion, interview lesson.

Кіріспе. Қазіргі таңда орта мектепте шет тілін оқыту проблемасы өзекті болып отыр, өйткені білім беру сипатындағы өзгерістер адамның еркін дамуына, шығармашылық бастамашылыққа, студенттердің тәуелсіздігіне, бәсекеге қабілеттілікке және болашақ мамандардың ұтқырлығына бағытталған. Шетел тілін оқытудың мақсаты коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру екендігі белгілі, бұл мәдениаралық қарым-қатынасқа қатысуға қабілетті және дайын тұлға қалыптастыруды көздейді.

Қазіргі тіл саясатында, оның ішінде шет тілдері саласында, соңғы жылдары оқытудың тұлғалық-бағдарлы тәсілі қалыптасты. Бұл тәсілдің негізгі ережелері - білім беру іс-әрекетінің белсенді субъектісі ретінде оқушылардың жеке басын дамытуға және үздіксіз білім беру, өзін-өзі дамыту және өзін-өзі жетілдіру үдерісіне жан-жақты дайындауға бағытталған.

Қазіргі уақытта шетел тілін оқыту мәселесі қарастыру- қарым-қатынас, шеберлікке үйрету тұрғысынан байланысу. Білім алушы тілді өз тілінде қолдануға мүмкіндік алады, коммуникативті функция бірінші кезекте сыныпта болады, сондықтан әдіскерлер мен мұғалімдер жетілдіру резервтерін табуға бағытталған шет тілі сабағы, оның тиімділігін арттыру және білім сапасын арттыру үшін жұмыс жасау қажет. Мұның бәрі сабақтың стандартты емес формаларын оқу үрдісіне қосу, және шет тілін оқуға деген ынтасын жоғарылатуға көмектесу үшін әр түрлі кезеңдер, оқу материалының өмірлік жағдайларымен байланысы, мектеп оқушыларының тәуелсіздігі мен шығармашылық бастамасын дамытуына өз үлесін қосады [1,11]. Оқушылардың жалпы дайындық деңгейінің жоғарылауы көбіне әдістерді ұтымды ұйымдастыруға және оқу процесін жетілдіруге байланысты. Мектептегі оқу-тәрбие процесін игерудің маңызды міндеті - мұғалім оқушылардың білім алуындағы танымдық белсенділігін арттыруы, ағылшын тілінде сабақ берудің әртүрлі формалары мен құралдарын қолдану болып келеді.

Қазіргі заманғы жағдайлар ағылшын тілін үйренуге арналған құралдардың кең арсеналын ұсынады. Осы мақсаттарға жетудің құралдары көбінесе шығармашылық, дәстүрлі емес және сонымен бірге тиімді болуы керек, жиырма бірінші ғасырдың стандарттарына сәйкес келеді. Көп нәрсе мұғалімнің шеберлігіне, оның оқу үдерісін ұйымдастыра білуіне, жұмысына және оқытудың жаңа формалары мен әдістерін үнемі іздеуге байланысты. Шаблоннан босатылған мұғалімнің педагогикалық шығармашылығы стандартты емес білім беру формаларының қызықты мысалдарын жасайды, бұл мұғалімге шет тілін үйренуге деген қызығушылықты қайта оятуға мүмкіндік береді.

Әдістеме. Сабақ әдеттегі мағынасында, мектептегі оқу жұмысын ұйымдастырудың жалғыз түрі емес. Қазіргі кезде білім берудің ұйымдастырушылық формаларын дамыту мен жетілдіру жолдарын іздеу жалғасуда. Солардың бірі дәстүрлі емес білім беру формалары. Қазіргі кезде «дәстүрлі емес» термині кең таралған. Дәстүрлі емес сабақтар дегеніміз - сабақ құрылымын оқу –тәрбие үрдісінің мақсаттарына сай өзгертіп, оқушының шығармашылықпен білім игеруінің субъектілік үлесін жоғарлататын формасы. Дәстүрлі емес оқыту классикалық оқыту формалары негізінде жасалған стандартты емес әдіс. Осы тұжырымдама негізінде дәстүрлі емес оқытуды, оқытудың жаңа технологиясы деп атауға болады. Осындай сабақтар кезінде оқушы субъект ретінде болып, өз әрекетін өзі толығымен басқарып, ұйымдастыру, іздену тұрғысында өтеді. Осы кезде таным қызығушылығының механизмі әржақты күрделі болады, және оқушының тұлға ретінде қалыптасуына негіз болады. Өйткені ойлау үрдісі күрделі тізбектен құралып, жорамалдау, қажетті әдісті таңдау, білім – біліктің түрлерінің сыналуы және әртүрлі шешімдердің саралануынан ең қажеттісі таңдап алынады. Бұл жағдайда оқушының барлық іс- әрекеті өзі үшін аса маңызды болып, шығармашылығы зор қуаныш әкеледі, «ашқан жаңалығына» таңдануы, өз бетімен қиындықты жеңгеніне, басқаға көмектескеніне, тапқырлығына, білім игеруде алға жылжығандығына қуанады, эмоциялы қуаттанады. Білім беру процесін ұйымдастырудың «дәстүрлі емес формаларына» ерекше орын береміз. Мұғалім сабақты жарқын және эмоционалды етіп өткізуге, оқу материалын әр оқушыға еріксіз назарға сүйене отырып жеткізуге және оқушылардың өзін шығармашылық үдеріске белсендіруге ұмтылған кезде, әдетте, дәстүрлі емес формалар пайда болады [4, 76].

Соңғы кезде тәрбиешілер ағылшын тіліне сабақ беру үшін клишелерді жиі қолдана бастады. Барлығы тіл үйренуге жаңа нәрсе енгізгісі келеді, бірақ бұл оңай емес.

Сабақты ұйымдастыруда дәстүрлі емес әдіс-тәсілдерді қолдану оқыту процесін қызықты әрі нәтижелі етеді. Осы әдістерді қолдана отырып, оқу үлгерімі артады, оқушылардың сөздік қоры кеңейеді. Алайда, егер мұғалім осы әдістерді қолдануға шешім қабылдаған болса, онда мұндай сабақтарға дайындалу көп уақытты алатындығын және мұғалімнің күш-жігерін қажет ететіндігін есте ұстаған жөн. Сондықтан мұндай техниканы күнделікті өмірде қолдану өте сирек кездеседі. Зерттеу, тақырып бойынша әдебиеттерді талдау нәтижелері бойынша мектептерде стандартты емес әдістерді қолдану керек деген қорытынды жасауға болады. Алайда, бұл әдістерді шамадан тыс пайдалану

оқушылардың жұмысына кері әсерін тигізетінін есте сақтаңыз. Дәстүрлі және дәстүрлі емес әдістерді қолдану арқылы тиісті айырмашылық қажет. Егер мұғалім дәстүрлі емес сабақ формаларының бірін қолдануды шешсе, сабақта уақытты, тапсырмаларды дұрыс бөлу керек.

Белсенді жеке тұлғаны қалыптастыру білімді белсенді игерусіз болмайды. Егер мұғалім оқушыларды жалықтыратын заңдылықтардан ауытқуға мүмкіндік берсе, онда, жалпы, бұл оқушылардың білімін арттыруға жемісті әсер етуі мүмкін.

Нәтижелер. Шетел тілдерін оқытудың дәстүрлі және дәстүрлі емес әдістерін талдай келе, дәстүрлі түрде шет тілін оқыту әдістемесіне грамматиканы оқып үйрену және аударма практикасы кешенді түрде кіретінін атап өткен жөн. Бұл әдістердің тән ерекшелігі сөздер мен конструкцияларды есте сақтау болды, бұл да тиімді болды, өйткені есте сақталған сөздер мен сөз тіркестері ойға оралды. Дәстүрлі әдістер сынып-сабақ жүйесіне негізделген, сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін үйрету: грамматика, фонетика, сөздік, оқытудың негізгі әдісі мәтіндерді оқу және аудару және грамматиканы үйрену болды. Дәстүрлі оқыту әдістерінде мұғалім негізгі актер рөлін атқарады, оқушылар мұғалімнің тапсырмаларын орындайтын пассивті тыңдаушылар. Бұл әдістердің артықшылығы сөздік қорын кеңейту, аударма техникасын меңгеру және грамматиканы меңгеру, сонымен бірге көркем тілмен көркем тілмен таныстыру, тілдердегі салыстыру және салыстыру элементтерін қолдану. Бұл әдістердің кемшіліктері дәстүрлі емес оқыту әдістерінде өз дамуын тапқан ауызша сөйлеу дағдыларының, сондай-ақ эмоционалды интеллекттің, шығармашылық әрекеттің жоқтығы болып табылады. Дәстүрлі әдістерден айырмашылығы, проблемалық оқыту әдістерін қоса алғанда, шет тілдерін оқытудың дәстүрлі емес әдістері коммуникативтік іс-әрекетті, шығармашылықты, сыни ойлауды дамытуға және ақыл-ой белсенділігін арттыруға бағытталған. Мұндай әдістердің негізгі бағыты - тірі қарым-қатынас, оқу процесі нақты өмірлік жағдайларға жақын. Проблемалық оқыту әдістерін қолданатын сабақ бағытталған студенттердің іс-әрекеті. Оқытудың орталығында оқу іс-әрекетінің белсенді шығармашылық субъектісі ретінде әрекет ететін студенттің жеке тұлғасы. Сөйлеу тіліндегі сөйлемдердің мағыналық құрылымын құруда белгілі бір проблемалық жағдайға қатысты субъективті пікірлерді, рефлексияларды білдіру үлкен рөл атқарады. Проблемалық оқыту әдістері оқу материалын проблемаландырумен, белсенді өзіндік іс-әрекетті ұйымдастырумен және оқушылардың ойлау қабілеттерін дамытумен сипатталады. Дәстүрлі емес әдістердің артықшылығы - психологиялық кедергілерді жеңу, дәстүрлі оқытуға және қателіктерден қорқуды жоюға тән. Дәстүрлі әдістер заманауи лексикограммалық әдіс түрінде жалғасуда, оған сәйкес көптеген тілдік мектептер жұмыс істейді, дәстүрлі емес әдістер, атап айтқанда, проблемалық оқыту әдістері шет тілдерін оқыту тәжірибесінде кең қолданылады, мотивацияны жоғарылатады, қазіргі кезеңде қолайлы және маңызды.

Ағылшын тілі сабағының дәстүрлі емес түрлері, ереже бойынша, тақырыпты немесе бірнеше тақырыпты оқып, бақылауды басқару функцияларын орындағаннан кейін жүзеге асырылады. Мұндай сабақтар әдеттен тыс, дәстүрден тыс жағдайда өтеді. Әдеттегі ортаның мұндай өзгерісі орынды, өйткені ол атқарылған жұмыс нәтижесін шығарған кезде демалыс атмосферасын қалыптастырады, қателік жасаудан қорқып дәстүрлі жағдайда туындайтын психикалық тосқауылды жояды. Шетел тілі сабағының дәстүрлі емес түрлері топтың / сыныптың барлық студенттерінің міндетті қатысуымен жүзеге асырылады, сонымен қатар есту және көрнекілік айқындылығы құралдарын қолданумен жүзеге асырылады. Мұндай сабақтарда әдіснамалық, педагогикалық және психологиялық сипаттағы алуан түрлі мақсаттарға қол жеткізуге болады, оларды келесідей қорытындылауға болады:

- оқушылардың белгілі бір тақырып бойынша білім, білік және дағдыларын бақылау жүзеге асырылады;
- оқушылардың іскерлік, жұмыс атмосферасы қамтамасыз етіледі, оқушылардың сабаққа деген байыпты қатынасы көзделеді;
- мұғалімнің өзінің сабағына минималды қатысуын қарастырады.

Талқылау. Дәстүрлі емес сабақ формаларының негізгі компоненттері: мотивация, жаңашылдық, формалар мен әдістердің алуан түрлілігі, шығармашылық ойлау белсенділігі. Сабақта шет тілдік қатынас атмосферасын құру маңызды, өйткені сабақта белсенді емес, пассивті қарым-қатынас басым келеді. Кез-келген стандартты емес сабақ табысының кілті мынада: жанрдың әртүрлілігі, айқын құрылымдық ойлау, балаларды шабыттандыратын идея, бірлескен дайындық. Стандартты емес сабақ беретін жағымды ерекшеліктер: қолайлы жағдайлар, қарапайым қарым-қатынас, психологиялық жайлылық, сәттілік жағдайы, жеке тұлғаны ашудың тең шарттары мен білім алушыларға арналған мүмкіндіктер. Дәстүрлі емес сабақтағы оқушылардың рөлі мынада: күш өлшеуге деген ұмтылыс; достарымен бәсекеде білім, білік, дағдыларды тексеру; команда үшін жауапкершілік; құрдастарының мақтауына ие болуға деген ұмтылыс; жаңа нәрселерді білу мүмкіндігі; уақытты пайдалы өткізу.

Студенттерді оқытудың, дамытудың және тәрбиелеудің дәстүрлі емес түрлерін жүзеге асыратын әдіснамалық жоғары тиімділік келесі тренингтер болып табылады: экскурсия сабақ, рөлдік сабақ, диалог сабақ, ойын сабағы, музыкалық сабақ және тағы басқалар. Соның бірі экскурсиялық сабаққа тоқталсақ [3, 166].

Экскурсия сабағы. Біздің заманымызда, әртүрлі елдер мен халықтар арасындағы байланыстар күннен-күнге дамып келе жатқан кезде, әр ұлттың мәдениетімен танысу, шетел тілін оқыту процесінің қажетті элементіне айналады. Студент қалалық экскурсия жүргізе білуі керек, шетелдік қонақтарға өз елінің мәдениетінің ерекшелігі туралы мәдени материалды пайдалануды көздейді. Аймақтық және мәдени мотивацияның ынталандырушы күшін білетін мұғалімдер дәстүрлі емес сабақтар арқылы оқушылардың танымдық қажеттіліктерін дамытуға тырысады. Экскурсия сабағының мақсаты - оқушылардың шет тілін үйренуге деген қызығушылықтарын арттыру, балаларға субъектілердің қарым-қатынасы мен қажеттілігін көрсету, білімді тереңірек игеру, эстетикалық тәрбие және толеранттылыққа тәрбиелеу.

Сұхбат сабағы. Аударма тілін меңгерудің ең сенімді дәлелі студенттердің белгілі бір тақырып төңірегінде сұхбат жүргізе алуы екендігі туралы дал айту қиын. Бұл жағдайда сұхбаттасу сабағын өткізген жөн. Сұхбат сабағы - бұл ақпарат алмасу диалогының бір түрі. Мұндай сабақта, ереже бойынша, студенттер белгілі бір жиілік клишелерін игеріп, оларды автоматты түрде қолданады. Құрылымдық қайталанудың оңтайлы үйлесімі күш пен мазмұнды оқытуды қамтамасыз етеді. Қойылған тапсырмаларға байланысты сабақтың тақырыбы жеке тақырыпшаларды қамтуы мүмкін. Мысалы: «Бос уақыт», «Болашаққа жоспарлар», «Өмірбаян».

Осы жағдайлардың барлығында біз мағыналы ақпарат алмасумен айналысамыз. Алайда, «Менің мектебім» немесе «Менің қалам» сияқты тақырыптармен жұмыс жасағанда, тең диалог мағынасын жоғалтады, өйткені серіктестердің ақпарат алмасуының қажеті жоқ. Қарым-қатынас тек формальды сипат алады. Сабақтың бұл формасы мұқият дайындықты қажет етеді. Оқушылар мұғалім ұсынған әдебиеттерге негізделген тапсырма бойынша өз бетінше жұмыс істейді, жауап алғысы келетін сұрақтарды дайындайды. Осы типтегі сабақты дайындау және өткізу студенттерді шет тілін одан әрі оқуға ынталандырады, әр түрлі ақпарат көздерімен жұмыс жасау нәтижесінде білімді тереңдетуге ықпал етеді, сонымен қатар олардың ой-өрісін кеңейтеді.

Музыкалық сабақ. Шетел тілін оқытуда ән жазудың әдіснамалық артықшылығы айқын. Ежелгі Грецияда көптеген мәтіндерді ән айту арқылы үйренгені белгілі, ал Францияның көптеген мектептерінде бұл қазір қолданылады. Қазіргі уақытта бастауыш мектепте алфавит пен арифметика әнмен оқытылатын Үндістан туралы да осыны айтуға болады.

Музыкалық сабақ мектеп оқушыларының эстетикалық және адамгершілік тәрбиесіне ықпал етеді, әр оқушының шығармашылық қабілеттерін толығырақ ашады. Сыныпта мюзиклді айтудың арқасында қолайлы психологиялық ахуал қалыптасады, шаршау төмендейді, тілдік белсенділік белсендіріледі. Көптеген жағдайларда бұл стрессті төмендететін және оқушылардың жұмыс қабілетін қалпына келтіретін разряд қызметін атқарады [2, 130].

Пікірталас-сабақ. Мұндай сабақ белгілі бір мәселелерді белсенді талқылаумен сипатталады. Шетел тілінде пікірталас ауызша практикада және шет тілін практикалық мақсаттарда саналы түрде қолдануға көмектеседі. Пікірсайыс сабағы келесі дағдыларға негізделеді:

1. Логикалық және сыни тұрғыдан ойлау.
2. Өз ойларыңызды жүйелей білу.
3. Сөйлеу дағдылары.
4. Риторикалық шеберлік.
5. Топта жұмыс жасау мүмкіндігі.
6. Көпшілік алдында сахнаға шығу мүмкіндігі.

Сабақ-ойын. Ойын - оқытудың маңызды әдістерінің бірі. Ойынмен бірге жүретін факторлар (қызығушылық, қанағаттану, қуаныш сезімі) оқуды жеңілдетеді. Ойындарды әр түрлі мақсаттарда пайдалануға болады: жаңа сөздерді есте сақтау және бекіту кезінде; ауызша сөйлеу дағдыларын қалыптастыру үшін; студенттердің шет тілінде өзіндік қатынас формасы ретінде. Жоғары оқу орындарында негізінен рөлдік ойындарды қолданған жөн.

Сабақ-жоба. Жобаның әдістемесі жоғары коммуникациямен ерекшеленеді, шығармашылық зерттеу атмосферасын құруға мүмкіндік береді. Жобамен жұмыс жасау кезінде келесі шарттар сақталуы керек: жобалардың тақырыптары оқылатын тілдің елімен де, студенттердің тұратын елімен де байланысты болуы мүмкін. Оқушылар әр түрлі ұлттардың тарихы мен өміріндегі оқиғаларды, фактілерді салыстыру басшылыққа алу керек. Оқушыларды мүмкіндігінше шынайы мәтіндерді

қолдануға бағыттау қажет. Тақырып оқушыларға жақын және қызықты болуы және оқушылар өзара байланысты білім салаларындағы фактілерді қолдануы керек.

Конференция сабағы. Бұл сабақ өтілген тақырып бойынша қорытынды сабақ ретінде жасалуы керек. Ереже бойынша, ол рөлдік ойын түрінде жүзеге асырылады, өйткені нақты рөлдер қолданылуы керек: бұл делегация мүшелері немесе басқа топ мүшелері арасындағы әңгімелер, баспасөз өкілдері, газет-журналдардың журналистері, фототілшілер. Конференцияға қатысушыларға белгілі бір тақырып беріледі. Сабақ барысында студенттер монологтық сөйлеуге машықтанады, дәлелді сипаттағы проблемалық сұрақтар қоюға және сұрақтарға нақты жауап беруді үйренеді. Балаларға бұл сабақтар өте ұнайды, өйткені олар шығармашылық ізденіске ұмтыла отырып, өз бетімен жұмыс жасау дағдыларын дамытуға әрекет жасайды. Сабақ аяқталғаннан кейін, әдетте, оқушылар алған әсерлерімен бөліседі, жәнәкімнің жеңіске жеткенін анықтайды.

Драмалық әдіс сабағы

Драмалық әдісті Манфред Шев драматургияны оқытудың ұзақ уақытқа созылған британдық дәстүрінің нәтижесінде ойлап тапты. Оның мақсаты мектепте әдеттегі курстарға немесе сабақтарға қарағанда тілдерді оқыту мен оқудың тиімді әдісін табу болды. Бұл мақсат оқушыларды ойдан шығарылған жағдайларда оқығанда әрекет етуге мәжбүр ету арқылы жүзеге асырылады деп болжанған.

Әдіс төменде сипатталған шағын қадамдардан тұрады:

Сабақ басталмас бұрын қысқа прозалық мәтін сабақтың тақырыбына негіз болады. Осы мәтіннен көрініс сабақ үшін кәсіби қоралмен салынған. Оқушылар бұл сурет туралы ойланып, ондағы қиялдарды жасау керек.

Мұғалім алғашқы қадам ретінде сабақтың ортасында оған «оқу» деп жазылған қағазды орналастырады. Жақында миға шабуылдың бір түрі өтеді, ал студенттер «бөлме» сөзі үшін өздерінің ассоциацияларын тауып, оларды қағазға жазуы керек. Екіншіден, мұғалім бөлменің суретін қабырғаға жобалайды және оқушыларға мүмкіндігінше көп бөлшектерді есте сақтауды ұсынады. Содан кейін, үшінші кезеңде суретте бұрын табылған ассоциацияларды іздеу жүреді.

Төртінші қадам оқушылардан осы ерекше сәтте болғысы келетін орынды ойластыруды сұрайды, ал сынып сәйкесінше безендірілген - бесінші қадам. Талаптарды жүйелеу керек, көбірек суреттер салу керек, ал жиһаз бір немесе тіпті бірнеше оқушы алғысы келетін орынды безендіру ретінде жұмыс істей алады. Декорация процесінің соңында сынып осы орынға ұқсас болуы керек.

Алтыншы қадам - безендірілген орынды болжаған оқушыға. Ол осы ойдан шығарылған бөлмеде немесе жерде кезіп, басқа студенттерге көрінбейтін кейбір бөлшектерді айтуы керек. Мұғалім бұл жерде не болатынын, қашан және қай жерде болатынын сұрағаннан кейін, оқушылардың шағын топтары сол жерде тұратын ойдан шығарылған адамды «жасауы» керек. Бұл кіші топтардың мүшелері бұл адам үшін мінезді және дене тілін табуы керек, өйткені өздері сол адам «болып» көрінгендей.

Осы әдістерді қолданғанда мұғалімнің міндеті ең алдымен оқушылардың қабілеттерін дамытатын танымдық іс-әрекетті ұйымдастыру болып табылады.

Дәстүрлі емес ағылшын тілі сабақтарының келесі функцияларын атап өту керек:

- оқыту функциясы - дәстүрлі емес сабақтар балалардың зейінін, есте сақтау қабілетін, ақпаратты қабылдау және онымен жұмыс жасау қабілетін және басқа жалпы білім беру дағдыларын, сонымен қатар шешім қабылдау қабілетін дамыта алады;

- білім беру функциясы балалардың қарым-қатынас жасау, топта жұмыс жасау, олармен бірге жұмыс істеуге тура келетін адамдарға ізгілікпен және ықыласпен қарау қабілетін игеруінен көрінеді;

- ойын-сауық функциясы - сабақта баланы оқуға кедергі келтірмейтін, оның бойындағы жағымды эмоцияларды тудыратын және сабақты әдеттен тыс оқиғаға айналдыра алатын атмосфераны құру;

- коммуникативті функция - балаларды шет тілдерінде қарым-қатынас жасау дағдыларына, сонымен қатар өз ойларын дұрыс жеткізе білуге үйрету;

- релаксация функциясы - босансу, ұзақ күнделікті мектептегі стресстен туындаған эмоционалды стрессті жою;

- дамытушылық функция - оқушының жасырын жеке қасиеттерін белсендіру үшін қажет осындай жеке қасиеттерді анықтау және жетілдіру.

Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, дәстүрлі емес әдістерді ағылшын тілі сабағында әртүрлі жағдайлар мен мекемелерде қолдануға болады. Мұндай сабақтарды жүйелі түрде де, мезгіл-мезгіл де, үлкен де, кіші топтарда да қолдануға болады. Мұның бәрі сабақ барысында қолданылатын техникаларға байланысты.

Оқытуды технологияландыру дегеніміз - ең алдымен әр сабақта өзара тиімді педагогикалық орта құру, мұғалімдер мен оқушылар арасындағы гуманизм мен даралықтың жоғары деңгейін енгізу. Жаңа коммуникацияның негізгі мазмұны - оқу процесінде қарым- қатынас ыңғайлы болады және оқушылардың білімін арттырады. Қазіргі білім беру үрдісіндегі тиімді оқыту технологияларының бірі - тиімді сабақтар негізінде оқыту. Тек оқыту материалының көлемі жыл сайын өсіп келеді, ал оқуға уақыт жеткіліксіз. Жаңа технология бойынша әр мұғалімнің сабаққа бөлінген уақытты ұқыпты пайдалануды талап етіледі. Технология бойынша сабақта әр түрлі тиімді әдістерді қолдануды көздейді [5, 384].

Қорытынды. Білім кез келген мемлекеттің әлеуметтік-саяси және экономикалық өсуін жеделдетуде маңызды рөл атқарады, сондықтан тиімді оқыту өте маңызды. Тиімді оқыту дегеніміз студенттерге мол білім беру ғана емес, ол техникалық аспектілерге тереңірек еніп, оқушының мазмұнды баяу дамытып, өзін-өзі тұжырымдауына мүмкіндік бере отырып, оқушының алға бір деңгейден екінші деңгейге көтерілуіне ықпал ететіндігін қамтамасыз етеді. Осылайша, тиімділік оқу сабағы немесе керемет оқу үлгерімі сияқты емес, керісінше, берілген мазмұнның оқушының бойында ең жақсы нәтиже алуына кепілдік береді. Оқыту әдісін таңдау осы сұрақтарға жауап беру арқылы жақсы тұжырымдалған: «Осы оқу сабағының мақсаттары қандай?». және «Осы мақсаттарға жетудің ең жақсы жолдары қандай?»

Мұғалімнің басты міндеті - оқушыны оқуға ынталандыру екені белгілі. Сабақта оқытудың дәстүрлі емес формаларын қолдану - баланы ынталандырудың ең жақсы әдісі. Мотивацияны оқушының субъективті әлемі ретінде қарастыруға болады. Ол оның қажеттіліктері арқылы анықталады және барлық психологиялық процестерді белсендіру үшін маңызы бар қабілеттерді арттырады. Жоғарыда айтылғандардан дәстүрлі емес әдістерді сыныпта қолданудың тиімділігі көбінесе мұғалімнің сабақты дұрыс құруға және сол немесе басқа оқыту әдісін дұрыс таңдай білуіне байланысты болады. Оқытудың дәстүрлі емес ерекше технологияларын таңдау мақсатты бағдармен, мазмұндық ерекшелігімен, оқытудың даралануымен, кафедраның техникалық жабдықталуымен анықталады. Дәстүрлі емес әдістерді қолдану зерттелетін пәнге деген қызығушылықты арттыруға, сонымен бірге шығармашылықты ашуға және өзін-өзі тануды арттыруға мүмкіндік береді.

Дәстүрлі емес сабақтар қашанда қорытынды сабақ ретінде қолданылуы керек. Себебі, оқушылардың білімдерін, қабілеттері мен дағдыларын қорыту және бекітудің маңыздылығы зор. Күнделікті дәстүрлі емес сабақтар - пәнге және оқу процесіне деген тұрақты қызығушылықты жоғалтуға әкелуі мүмкін. Дәстүрлі емес сабақтарды қолдану алдында тыңғылықты дайындық керек және ең алдымен оқыту мен тәрбиелеудің нақты мақсаттарының жүйелері нақты болуы керек. Дәстүрлі емес оқыту түрлерін таңдау кезінде, мұғалім өзіндік ерекшеліктерін, темпераментін, жалпы сыныптың дайындық деңгейі мен жекелеген оқушылардың ерекшеліктерін ескеру қажет. Егер дәстүрлі емес сабақтарды өткізу кезінде ең танымал әдістерді қарастыратын болсақ, онда дәстүрлі емес сабақтар, әдетте, жүйелік емес оқиға болып табылады деген қорытынды жасауға болады. Жүйелік әдісті сабақта заманауи технологияларды қолданумен ғана байланыстыруға болады, бірақ оған қымбат құрал-жабдықтар қажет, бұл кез-келген оқу орнының қолынан келе бермейді.

Қазіргі тәжірибеде ең танымал болып тақырыпты немесе оқытуды басқару функцияларын орындайтын бірнеше тақырыпты оқығаннан кейін дәстүрлі емес ағылшын сабақтарын қолдану табылады. Мұндай сабақтар әдеттен тыс, дәстүрден тыс жағдайда өтеді. Әдеттегі ортаның мұндай өзгеруі орынды, өйткені ол жасалған жұмыстың нәтижесін шығарған кезде мерекелік атмосфера жасайды, қателік жіберуден қорқудың салдарынан дәстүрлі жағдайда туындайтын психологиялық тосқауылды жояды. Мұндай сабақтарда әдістемелік, педагогикалық және психологиялық сипаттағы алуан түрлі мақсаттарға қол жеткізуге болады.

Әдебиеттер тізімі:

1 Исакова П.К. «Жоғары оқу орындарындағы инновациялық білім беру үдерістерін басқаруды кәсіби қалыптастыру». Автореферат. – Түркістан, 2010. – 11 б.

2 Шукин А.Н. «Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам». – Москва: Филоматис. – 2010, 130 б.

3 Freeman S.Y., Freeman E.D. «ESL/EFL Teaching: Principles for Success». – Portsmouth, NH: Heinemann.1999, 166 б.

4 Аринова Г.К. Жаңа мазмұнды білім беру жүйесіндегі педагогикалық технологиялардың алатын орны // 12 жылдық білім беру, 2009, №4, 76 б.

5 Мухина С.А. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении / С.А.Мухина, А.А.Соловьева, М.: Феникс, 2004. – 384 б.

6 Байғазиева Г. Жаңа педагогикалық технологияларды ендіру. |Бастауыш мектеп №106 2005ж.

References:

1 Iskakova P.K. «Zhoғary оқу оғындарындағы innovatsiialық bilim беру үдеристерin басқаруды кәsibi қалыптастыру». Avtoreferat. – Түркistan, 2010. – 11 b.

2 Shchukin A.N. «Sovremennye intensivnye metody i tekhnologii obucheniia inostrannym iazykam». – Moskva: Filomatis. – 2010, 130 b.

3 Freeman S.Y., Freeman E.D. «ESL/EFL Teaching: Principles for Success». – Portsmouth, NH: Heinemann.1999, 166 b.

4 Arinova G.K. Жаңа mazmұнды bilim беру zhүiesindegi pedagogikalық tekhnologiialardyң alatyn орны // 12 zhyldық bilim беру, 2009, №4, 76 b.

5 Mukhina S.A. Netraditsionnye pedagogicheskie tekhnologii v obuchenii / S.A.Mukhina, A.A.Soloveva, M.: Feniks, 2004. – 384 b.

6 Baıғазиева G. Жаңа педагогикалық tekhnologiialardy endiru. |Бастауыш мектеп №106 2005zh.